

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 3 oktober 2024
Erfgoedcommissie
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer I. Tekir
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Notulist:	mevrouw R. Leeuwenburgh Vendrig
Raadsleden/ fractieassistenten:	
Stadsbelang:	de heer J. Roeland
Democraten Gorinchem:	de heer A. Boutachkourt
PvdA:	---
VVD:	de heer N. van Santen
ChristenUnie/SGP:	de heer A. de Jong
Gorcum Actief:	mevrouw V. Twickler
D66:	de heer R. Le Noble
CDA:	de heer P. Kuijten
SP:	de heer A. van Houwelingen (later)

Portefeuillehouder:	mevrouw E. Dansen
Gasten:	de heren M. Cobben, C. Bouwstra en R. den Hartog en mevrouw R. van Vianen (leden Erfgoedcommissie)
Ambtelijke ondersteuning:	de heer H. van der Vliet

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom, in het bijzonder de leden van de erfgoedcommissie.

Erfgoedcommissie

De erfgoedcommissie is weliswaar een wettelijk verplichte maar onafhankelijke commissie die de gemeente adviseert over erfgoedzaken. Graag presenteert de commissie zich aan de raad en zal zij een toelichting geven op haar werkzaamheden.

Wethouder Dansen zegt het fijn te vinden dat de leden van de erfgoedcommissie aanwezig zijn om uitleg te geven over haar werkzaamheden. Er is verschillende keren naar geïnformeerd door de raad.

De heer Cobben geeft een presentatie (beschikbaar op iBabs). Hij zegt dat de leden van de erfgoedcommissie het plezierig vinden vanavond hier aanwezig te zijn. Zij stellen zich voor. Mevrouw Van Vianen is sinds maart burgerlid. De heer Bouwstra is restauratiearchitect en werkt aan verschillende projecten. Hij heeft deel uitgemaakt van verschillende erfgoedcommissies in grotere en kleinere gemeenten. Hij vindt het erg fijn dat de commissie ook burgerleden kent. De heer Cobben is praktiserend architect en is ook lid van de subcommissie ruimtelijke kwaliteit. Hij is lid van verschillende andere commissies en geeft af en toe les.

De heer Cobben start de presentatie en toont de samenstelling van de commissie.

De heer Roeland zegt dat er een architect, een erfgoedsspecialist en een restauratie-architect in de commissie zitten. Hij vraagt of dat voorwaarden zijn voor deelname. Hoe komt men bij een erfgoedcommissie terecht? Hoe wordt de opvolging geregeld als iemand de commissie verlaat?

De heer Cobben antwoordt dat de gemeente uiteindelijk bepaalt wie er in de commissie zitten. Er is wel een bepaalde deskundigheid vereist. Een aantal leden moet wel deskundigheid op het gebied van erfgoed hebben. Ook de plaatselijke betrokkenheid is belangrijk, vandaar dat er ook burgerleden zijn.

De heer Cobben licht de taken van de commissie toe, met name het adviseren over een aanvraag met betrekking tot monumenten en of panden binnen het beschermd stadsgezicht. De commissie houdt zich ook bezig met de monumentenlijst. In de meeste gevallen geeft de commissie een gevraagd advies. Er wordt ook afgestemd met de commissie ruimtelijke kwaliteit. Tot 1 januari 2024 had de gemeente twee aparte commissies, één voor ruimtelijke kwaliteit en een erfgoedcommissie.

Mevrouw Twickler informeert naar de samenstelling van de commissie ruimtelijke kwaliteit. De heer Cobben antwoordt dat die uit twee leden bestaat, architect Sara Wolfs en hijzelf. De commissies werken overigens heel goed samen en hebben veel overleg. Dat heeft ook alles te maken met het van kracht worden van de Omgevingswet per 1 januari 2024. Daarin is geregeld dat er sprake is van één commissie, een Omgevingscommissie. De gemeente heeft ervoor gekozen dat de leden van de commissie ruimtelijke kwaliteit en van de erfgoedcommissie daarin zitten. Er zijn om praktische redenen twee subcommissies gemaakt. Voorheen werden er twee separate adviezen gegeven. De commissie ruimtelijke kwaliteit adviseerde op basis van de Welstandsnota en de erfgoedcommissie op basis van de Erfgoedwaardenkaart. In veel gevallen waren de adviezen eensluidend. Sinds 1 januari 2024 wordt er één advies gegeven waarin alle aspecten worden meegenomen.

De heer De Jong vraagt of de vragen om advies altijd van het college komen of ook van de ambtelijke organisatie of derden.

De heer Cobben antwoordt dat in principe de adviesvragen bijna altijd van de gemeente, i.c. van het college komen via een ambtenaar. Ook een initiatiefnemer kan om advies vragen. Er kunnen ook ongevraagde adviezen gegeven worden.

Wethouder Dansen voegt toe dat het uiteindelijk altijd een advies aan het college van B&W is.

De heer Cobben vervolgt de presentatie een licht toe dat de commissie adviseert en het college besluit. Er wordt goed nagedacht over een advies. Het college kan ook iets anders besluiten dan het advies. Dat wordt dan altijd wel gemotiveerd. Als er twijfels zijn met betrekking tot het advies kan ook een second opinion gevraagd worden aan een collega commissie.

De heer Van Santen merkt op dat het kan voorkomen dat de gemeente erfgoed wil afstoten. Wordt daarover ook geadviseerd door de erfgoedcommissie?

De heer Cobben antwoordt dat in de meeste gevallen hierover ook advies wordt gevraagd. Het gaat dan om de erfgoedwaardes van het object en de staat ervan. Die informatie wordt dan teruggegeven aan het gemeentebestuur. Op basis daarvan wordt dan een advies gegeven over het al dan niet van de monumentenlijst schrappen van het object.

De commissieleden beschikken over een intrinsieke motivatie om dit werk te doen. Zij hebben veel liefde voor erfgoed. Gorinchem beschikt over veel monumenten; de commissie staat voor de betekenis en kwaliteit van de objecten in Gorinchem en wil dat graag in stand houden of een bijdrage leveren aan de versterking ervan. De commissie heeft dan ook contact met iedereen die erbij betrokken is. Er wordt ook proactief gewerkt. Er is veel goed contact met de ambtenaren.

De commissie komt om de vier weken met de hele commissie bij elkaar. Kleine plannen worden om de twee weken behandeld in de mandaatcommissie.

Desgevraagd zegt hij dat DSO staat voor het digitale stelsel omgevingsloket. Aanvragen kunnen online ingediend worden. Initiatiefnemers kunnen altijd in de commissie een

toelichting geven op hun plannen. De commissie wil graag open en toegankelijk zijn. De commissie nodigt graag mensen uit als het agenda technisch mogelijk is. Er wordt kennis en kunde ingezet door de commissie; het helpt ook om goed te begrijpen wat de beleving is van belanghebbenden. De commissie zoekt naar oplossingen maar is wel bezig in het belang van erfgoedwaarden.

De heer De Jong verwijst naar de dijkverzwaring. Er is een stukje van een oud kasteel gevonden. Komt dit ook aan de orde in de commissie?

De heer Cobben antwoordt dat dit allemaal thema's zijn die besproken worden. De Alliantie van de dijkverzwaring is ook een aantal keren bij de commissie op bezoek geweest om zaken te bespreken. Er is verschillende keren overleg gepleegd. Tegelijkertijd is de commissie toetsend maar ook klankbord. De Graaf Reinald Alliantie heeft in een vroeg stadium contract gezocht met de commissie.

De heer De Jong vraagt of als er tijdens werkzaamheden iets naar boven komt wat interessant kan zijn, de commissie gevraagd wordt om hiernaar te kijken.

De heer Cobben zegt dat dit kan voorkomen. Als er tijdens een bouw iets gevonden wordt is er wettelijk sprake van een meldingsplicht. Er moet dan gekeken worden of er sprake is van belangrijke erfgoedwaarden. Die vraag komt dan bij de commissie aan de orde. Hij vervolgt de presentatie en schetst de toetsingskaders waarlangs de commissie adviseert. Dat kan gaan om wetgeving of beleidsdoelstellingen die door de gemeente zijn vastgesteld. Het erfgoedbeleid van de gemeente is belangrijk. Verder is de kennis van de stad van burgerleden belangrijk en natuurlijk de kennis en ervaring disciplines die aanwezig zijn in de commissie. De heer Van Baalen heeft ook een bijzonder beeldarchief dat gebruikt wordt. De heer Cobben schetst de huidige werkwijze na de invoering van de Omgevingswet. Met de subcommissies erfgoed en ruimtelijke kwaliteit worden adviezen gecombineerd tot één advies omgevingskwaliteit. In de toekomst zullen de subcommissies worden samengevoegd.

Mevrouw Twickler begrijpt dat de twee commissies samengevoegd gaan worden. Zij vraagt of de huidige samenstelling gehandhaafd wordt.

De heer Cobben antwoordt dat er al veel contact was tussen de commissies. De Omgevingswet geeft ook de mogelijkheid om te mandateren. Het is efficiënt om in kleinere eenheden te werken maar als het nodig is kunnen alle leden bij elkaar komen.

De heer Roeland vraagt wanneer de commissies samengevoegd zullen worden.

De heer Cobben antwoordt dat het feitelijk formeel al zo is. Er is alleen gekozen voor een praktische werkwijze met twee subcommissies. Als dat goed blijft functioneren kan het ook zo gehouden worden. Toegelicht wordt met betrekking tot de monumentenlijst dat er vooral naar het exterieur van monumenten gekeken wordt maar er zijn ook bijzondere interieurs. Dat zou in de toekomst wat meer aandacht kunnen krijgen. Ook de transitie van winkelpuien naar woningen is interessant.

De heer Van Santen merkt op dat de perceptie is dat er steeds meer bestempeld wordt als erfgoed, zoals ook industrieel erfgoed. Zijn er ook voorbeelden die de andere kant opgaan, objecten waarover besloten wordt dat die niet meer worden gezien als erfgoed.

De heer Cobben antwoordt dat dit kan; het is afhankelijk van het eigen gemeentelijk beleid. Belangrijk is om te herkennen waar erfgoed aan de orde is. Als je dat niet doet worden alle steden eenvormig.

De heer Roeland begrijpt dat als iemand een monumentaal pand heeft en wil verbouwen, er een beroep gedaan moet worden op adviserende instanties. Het zal bij een monument meer kosten met zich mee brengen dan bij een doorzonwoning.

Wethouder Dansen geeft aan dat er gewerkt wordt aan het erfgoedbeleid en dat dit in november besproken kan worden in de raad. In dat kader zullen er antwoorden komen op deze vragen.

De heer Le Noble vraagt of de erfgoedcommissie ook betrokken wordt bij het opstellen van beleidsstukken en richtlijnen die de gemeente ontwikkelt.

De heer Cobben antwoordt dat dit niet zo is. De commissie heeft wel een klankbordfunctie voor de gemeente dus er worden wel gesprekken over gevoerd maar de commissie schrijft niet mee aan het beleid. Dat is aan de gemeente.

De heer Kuijten zegt aan te nemen dat de commissie bij het opstellen van beleidsstukken voor erfgoed wel de werkbaarheid van het beleid mag toetsen. Hij merkt ook op dat er op het grondgebied van de gemeente parels zijn die tot erfgoed benoemd kunnen worden. Hij neemt aan dat dit door de gemeente ook gemeld wordt. De subcommissie ruimtelijke kwaliteit bestaat nu uit twee personen en de erfgoedcommissie uit meer personen. Als die samengevoegd worden vraagt hij zich af of dat wel goed kan functioneren. In de presentatie staat dat de commissie graag aanwezig is bij de ontwerptafel. Zijn fractie adviseert om structureel deel te nemen aan de ontwerptafel.

De heer Cobben antwoordt dat hij erg blij is met het erfgoedbeleid van de gemeente. Als er signalen zijn over pareltjes in de stad dan wil de commissie daar graag naar kijken. Hij wijst in dit kader ook op omgevingsplannen die de komende jaren opgesteld moeten worden. Daar worden allerlei zaken in opgenomen zoals monumentenbiotopen en beeldbepalende panden. Met betrekking tot het samenvoegen van de commissies zegt hij dat er in de adviezen een goede splitsing gemaakt wordt tussen erfgoedzaken en omgevingskwaliteit.

De heer Den Hartog die iets later is binnengekomen stelt zich voor als historisch geograaf.

De heer Van Houwelingen verwijst naar de wensen voor de toekomst en nieuwe thema's die zich aandienen zoals verduurzaming en klimaatadaptatie. Hij vraagt op welke manier deze thema's besproken en herijkt worden. Het advies van de commissie wordt vaak zwaar gewogen. In welke vorm wordt een advies geformuleerd? Zwart wit of worden er ook oplossingen aangedragen.

De heer Cobben antwoordt dat een advies kan voortkomen uit een belangentegenstelling en dan kan er sprake zijn van een negatief advies. Er kan ook sprake zijn van een gebrek aan deskundigheid waardoor een negatief advies gegeven wordt. Of er is een gebrek aan aandacht; dan wordt de bal weer even teruggelegd.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor de inbreng en sluit de vergadering.

Toezeggingen: